

מסורת הש"ס

- ^[א] [סנהדרין קח:].
- ^[ב] מענית כה: סוכה לו.
- ^[ג] כ"ב פ"ג א) יומא עו: ע"ש].
- ^[ד] גמי הערוך בערך כ"ב ד' אמודאי פ"י גלשון יון חש בקי ללול במים אדירים עד הגיעו אל חול אשר בקרקע הים,
- ^[ה] [נבס"א: רומא, וכן להלן.] (ו) ס"א דליכא דליטתני מיניה, (ז) ס"א לכל ומאן דשקיל מיניה שקיל, (ח) [נבס"א: לאומות], (ט) [ש"ר לך כב:], (י) [נערוכין מא:], (יג) [וכ"כ רש"י במגלה כב: ד"ה ראשי חדשים ע"ש וק"ו"ע אפרש"י דהכא ות"ע חזק' חגיגה יח. ד"ה חזק"מ ומוס' שבת כד: ד"ה או דילמא], (ל) ע"י רש"י שבת ג. ד"ה שם לו עיקר ומה שרשמנו שם על הגליון, (מ) [ע"ז יד: ג.] (ס) סוכה לג: ושם, (ע) [י"ל ע"ז].

הגהות הב"ח

^[א] גמ' צ"ח מדבר היתה ירושלים שממנה ואמר רבי יוחנן: (ב) רש"י ד"ה ועבדין דריה מידע ידעי הדיל: (ג) ד"ה ונקיטי דמס' כי משאר עומת לא אנקה מדמס':

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ארבעה מיני אריות וכו' ובידשוכלי חשיב כ"ד. הו' כאן כמ"ל שמות פרשה לה:

מוסף רש"י

מבליגא. עץ הוא [סנהדרין קח:].

רבינו חננאל

יטעו, יאמרו כי חסר היה ומפני אסור שבת לא עשו. או מלא היה וראש חדש בשבת היה. והשואות בזמן עשו אותן אלו"ב שהוא לילי ל"א שהוא אור עיבורו. ואקשינן ונעביד בין אמלא ובין אחסר, וכי מקילע כי האי גונא לא ליעביד כלל כול'. ופוקינן אפילו הכי אתר למיטעא, יאמרו יתכן שהיה חסר ולא עשו משואות משום איסור שבת, או מלא היה ולא נמנעו מלעשות משואות אלא משום אונס שאירע להם. ואקשינן מאי חזית דעבדינן אחסר, וליעביד אמלא ולא ליעביד אחסר. ופריך אביי משום ביטול מלאכה. כלומר, צריך בכל חדש להיבטל יום ל' ויום ל"א, ואם יעשו להן משואות נחברו כי החדש מלא היה, ואם לא יעשו נחברו כי חסר היה, ולעולם אין הדיבר מתברר אלא באור היום ל"ב, מה שאין כן בחסר, (אלא) אם יראו המשואות אור ל"א יום הכפורים, תנינן, הוראה אמר בורקי, מהו בורקי תמן אמרי ברק ברקא אנהר מנתרא. ואקשינן עלה ועד אחד נאמן, ופוקינן שנייה

^[ט] **אסור למיטעי**. השתא בני הגולה אמרי כו' אכל השתא דלא עבדינן אלא אחסר כי עבדינן למוזאי שבת ידעי דחסר הוא: **ועבדינן אמלא**. ואנן רגילין לעשות כל שאר המלאין ^[י]: **מידע ידעי דחסר הוא**. ומחמת איסור שבת שאירע בליל משואותיו נמנעו מלהשיא:

וליעביד אמלא ולא אחסר. וכי מקלע ר"ח חסר צערב שבת ולא עבדינן מידע ידעי דחסר הוא ולא תלו בשכרות אלא צמדי דשכיח דכל חדשים חסרין לא עבדינן והאי נמי לא עבוד: **אמר אבוי משום ציטול מלאכה כו'** ולא גרסינן גזירה. אי אמרת נעביד אמלא ולא אחסר אין לך ר"ה שאין מתצטלין בני הגולה ממלאכה שני ימים יוס' ל' שמה היום ר"ה ויום שלשים ואחד שמה יעצרו את החדש והיום ר"ה אכל כי עבדינן משואות אחסר לאור יוס' ל' ידעי שביום שלשים נקבע ויעשו מלאכה למחר ואין צטלין שני ימים אלא כמעובר: **כינר היו משיאין כו'**: **אמר רב אדרא**. כך שם האילין כדאמרין במסכת גילה (דף טו:). יטע צהן אדר: **סורניסא**. פיגיי"א בלע"ז: **ברסא**. צוס"ו בלע"ז: **שאגא**. ש"פ בלע"ז: **צוטמי**. אולמ"י בלע"ז: **צלוטי**. לירקוו"ה בלע"ז שגדינן צו פירי שקורין גליאנד"ה: **כסיסא**. מין עץ העולה בקרקע הים ושמו קוראל"י: **ערי**. לוריו' שם האילן ואת פריו קורין ציי"ש: **דונצי**. קסטאניי"א: **ולי אדיר לא יעצרו**. לנחל שעמיד ללאת מצית המקדש: **וו צורני גדולה**. ספינה שקורין **דרומונ"ט**: **היכי עבדי**. אותה צורני גדולה למאי עבידא: **חלא**. חול: **עד דשכנא**. שוליה שוכנים בקרקעית הים ועודנה נראית למעלה מן המים בדמקום שהאלמוגים גדילים ציס אין הים עמוק כל כך: **זר אמוראי**. מלומד לשון צנהרות: **וקטר אטוני דקיסנא**. כחלי פשתן שכן קטין לינתק וקושר ראשו אחד צורש האילן וראשו אחד צזורני: **ושקלי**. הקן גברי חלא דספינתא ושדו לאצראי והיא עולה מתוך המים ועוקרת שרשי האילן: **פרווסא**. פורט"ו בלע"ז וצלשון משנה' **נמל: מסקן מרגנייסא**. מקרקעית הים על ידי צר אמוראי: **ומקרייא פרווסא דמשמיה**. אותה של פרסיים נקראת נמל של מלוכה: **ונקיטי דמס לא נקיטי**. אם צאתי לנקות את העכו"ם משאר עונות לא ^[י] אנקס מדמס' של ישראל:

^[א] ‏

תקנה שנא' יתחת הנחשת אביא זהב ויתחת הברזל אביא כסף ויתחת העצי' נחשת ויתחת האבנים ברזל תחת ר"ע וחביריו מאי מביאין ועליהם הוא אומר ^[ג] ונקיתי דמס לא נקיתי: **ומאין היו משיאין משואות כו'** ומבית בלתינ: **מאי בית בלתינ אמר רב**

והציאו עלי זית ועלי עץ שמן ובמסכת תמיד (פ"ג משנה ג) עץ זית פסול למערכה עץ שמן כשר: **ע'רמונים דורכי**. פי' צקונטרס קשטייני"ר: **וקשיא דצפרק לולב הגזול** ^[ד] גבי ענפיו חופין את ^[ה] רצו פריך ואימא דולצא ואנן קא חזינן דלאו הכי הוא ומיהו התם נמי פי' צקונט' קשטייני"ר:

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

כג.

- אתן במדבר ארו ששה וחדס ועץ שמן אשרי בערבה ברוש תהדר ותאשור יתדו: ישיעיהו מא יט
- כי אם שם אדיר י? לנו מקום נהרים יארים רחבי ידים כל תלך בו אני שוט רצי אדיר לא יעברנו: ישיעיהו לג כא
- ערי קדשך יהיו מדבר ציון מדבר יהודה ישיעיהו ס יז
- תחת הנחשת אביא וזהב ויתחת הברזל אביא כסף ויתחת העצים נחשת ויתחת האבנים ברזל ושמתי פקדנתך שלום וגנשתי צדקתך: ישיעיהו ס יז
- ונקיתי דקמס לא נקיתי ו? שכן צציון: יואל ד כא

לעוי רש"י

פיגיי"א [פ"ו]. אורן. בוס"י [בו"ש]. עץ האשור. ש"פ. אשוח. ויתלמ"א. בוקיצה (ע"ז). צירקור"ה [קיש"ר]. אילן. גליאנד"ה [גלנ"ט]. בלוטים. קורדאלי"ו [קור"ל]. אלמוג. לוריו"ו [לור"ר]. דפנה. ביר"ש. גרגורים. קשטאני"א [קשטייני"ש]. עצי-טרמונים. דרומונ"ט. סוג ספינה. פורט"ו [פור"ט]. נמל.

רבינו חננאל (המשך)

עד דר עליל ונפיק מנתרא. חזימיא לה מילתא, כלומר דבר זה מתברר). אמר עד אחד נולד לאיש פלוני בשבת, מלין [אותן] על פיו, חזיכה במוצאי שבת מטלטלין אותון] על פיו. ו' חייא מטלטל אפומה בדלוחיה ר' (מאמל) [אימי מל] על פי נשים דאמר ר' חייא כמירוי של עד משאח הוות בסניטא. מכירי מכירוי של עד שאח את הלכנה, מהו לחלל עליון את השבת. שמעינן לה מהכא, רבי גורא אמר מעשה שירדתי להעיד על עד אחד באושא, לא שהיו צריכין לי, אלא עליה בקשתי להקביל פני חבירי. ומה קילקול הוה תמן, שהיו אומרים עצרת לאחר השבת, והיו יוצאין עליו במעבר בחזקת שנתקדש. מעתה על ניסן לא יקבלו, אלא מן המיודיעין, על שאר ירחיא יקבלון. אמר רבי יוסי בר בון (ג) קילקוליתן מאדיר הות, מעתה כך יאה, דכוותהון לא יקבלון, (דכך) דלית דכוותהון יקבלון, וז מפני זו, מתני' כיצד משיאין משואות מביאין כלונסאות של אור כול'. עשרה מיני ארזים הן, שנאמר אתן במדבר ארו ושטה וגו'. א"ר יוחנן כל הלמד תורה ומלמדה במקום שאין בו תורה, דומה להדס במדבר, כל דאתי שקיל מיניה. איז להן לעובדי כוכבים שאין להן תקנה, שנאמר תחת הנחשת אביא זהב וגו', תחת ר' עקיב' וחביריו מי מביאין, והיינו דכתיב ונקיתי דמס לא נקיתי וגו'.

^[א] עיין גרסיו חננאל בסוף מס' שבת.

^[ב] בירושלמי לפנינו איתא בשעיו לשון קלמ ממה שכתב רבינו וע"ש בקי"ע ע"מ.